

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ»

Доц., докт. пед. наук Б.І. Шуневич, викл. Л.І. Дідух, викл. О.Р. Довбуш
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

Важливим елементом впровадження дистанційного навчання (ДН) в освітніх закладах України і за рубежом є якісні дистанційні курси (ДК). Існують різні шляхи підготовки висококваліфікованих викладачів, які зможуть створювати такі курси та організувати дистанційне навчання за допомогою цих курсів.

Велике значення для підготовки кадрів, які впроваджують ДН в Україні, мають навчальні семінари при Українському інституті інформаційних технологій в освіті, що організував підготовку координаторів дистанційного навчання, системних адміністраторів та розробників дистанційних курсів. З такою ж метою проводяться Зимові і Літні школи Проблемною лабораторією дистанційного навчання Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут” на базі свого університету, Національної академії державного управління при Президентові України, Інститутів українознавства.

Деякі навчальні заклади самостійно створюють віртуальні навчальні середовища (ВНС) для укладання ДК або використовують ВНС у вільному доступі (open source) і проводять підготовку викладачів для роботи з ними, наприклад, Львівський національний університет імені Івана Франка, Сумський державний університет, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності [1] та інші.

Перспективним, на нашу думку, є також включення до навчальних програм курсантів і студентів магістерського рівня лекцій з теорії укладання дистанційних курсів та виконання практичних робіт, під час яких є можливість створити власний ДК, що проводиться у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності з 2009-2010 навчального року.

Мега доповіді – провести аналіз тематики лекцій та практичних занять для дисципліни «Теоретичні основи дистанційного навчання», під час яких курсанти і студенти освоюють теоретичний матеріал стосовно нової форми навчання, а також створюють дистанційні курси для потреб університету.

Частково ці матеріали описані в статті «Дистанційний курс «Теорія і практика дистанційного навчання» для магістрів технічних спеціальностей» і доповіді «Методичне забезпечення для практичних занять з дисципліни «Теорія і практика дистанційного навчання» [2; 3] та інших.

Розглянемо детальніше навчальні матеріали дисципліни та їх призначення.

Ця дисципліна обсягом 108 год. складається з 7 лекцій на базі посібника „Теоретичні основи дистанційного навчання” [4] та інших додаткових матеріалів, а також 15 практичних занять. Предметом вивчення дисципліни є теоретичні і практичні аспекти ДН.

1. Тематика теоретичної частини дисципліни

Основні завдання вивчення дисципліни: ознайомити курсантів, студентів з напрямками досліджень з теорії і практики дистанційного навчання в Україні; провести аналіз історії його розвитку на прикладі країн Європи та Північної Америки; представити основні категорії і поняття дистанційного навчання; розглянути ранні і сучасні теорії ДН у світовій педагогіці, покоління і моделі організації дистанційного навчання; основні компоненти його організації; проаналізувати стан розвитку дистанційного навчання за кордоном; запропонувати варіант економічного аналізу ДН на прикладі вітчизняних і закордонних освітніх закладів; показати роль маркетингових досліджень при запровадженні дистанційного навчання.

Вивчивши теми лекцій дисципліни „Теоретичні основи дистанційного навчання”, курсант або студент повинен знати: основні напрями досліджень з теорії і практики дистанційного навчання; коротку історію розвитку кореспондентського, відкритого і дистанційного, а також електронного навчання; визначення основних термінів з дистанційного навчання; значення синонімів основних термінів з цієї тематики; класифікації теорій дистанційного навчання та їх суть; варіанти визначень поняття модель; різні підходи до класифікації поколінь моделей дистанційного навчання; періоди розвитку ДН та їх особливості; основні складові частини організації дистанційного навчання та їх значення; особливості розвитку дистанційного навчання в Європі і Північній Америці; основні їхні центри дистанційного навчання; форми дистанційного навчання, які практикуються у ВНЗ Європи та Північної Америки; критерії ефективності впровадження дистанційного навчання у ВНЗ; маркетинг стосовно дистанційного навчання; особливості комбінованого навчання.

2. Навчальні матеріали для практичних занять

Для ознайомлення викладачів, курсантів і студентів нашого та інших навчальних закладів з роботою у ВНС Moodle, колективом авторів нашого університету підготовлено та опубліковано навчально-методичний посібник „Віртуальний університет” [5]. У посібнику розглянуто методику створення електронних навчальних курсів та інші засоби віртуального навчального середовища Moodle, які дають змогу розширити методичні можливості електронних навчальних курсів. Наведено короткий опис створення Веб-ресурсів засобами редактора DreamWeaver MX. Ще один посібник розробив колектив науковців Національного університету «Львівська політехніка», щоб допомогти викладачам університету у створенні ДК. Під час практичних занять цих двох посібників було достатньо, щоб зрозуміти призначення інструментарію ВНС під час укладання дистанційного курсу. Для того щоб прискорити укладання матеріалів курсу з англійської мови курсантами і викладачами кафедри іноземних мов та технічного перекладу, які вже мають досвід укладання ДК у віртуальному навчальному середовищі ILIAS і Moodle, було запропоновано створити додаткове методичне забезпечення для практичних занять з цієї дисципліни. У результаті спільної праці курсантів і викладачів розроблено окремо методичні вказівки для укладання текстового матеріалу курсу, окремо для звукових і відео файлів [2; 3].

Висновки. Теоретичний курс дисципліни закладає міцне підґрунтя для оволодіння іншими важливими курсами, пов'язаними із впровадженням нових технологій навчання у ВНЗ України.

Запропоновані курсантами і викладачами матеріали для практичних занять з дисципліни «Теоретичні основи дистанційного навчання» сприяють прискоренню процесу укладання дистанційних курсів для потреб навчального закладу.

Перелік посилань

1. Державний університет безпеки життєдіяльності. – Режим доступу до Веб-сторінки: www.ubgd.lviv.ua. – Заголовок з екрана, 2011.
2. Шуневич Б. Дистанційний курс «Теорія і практика дистанційного навчання» для магістрів технічних спеціальностей [Електронний ресурс] // Е-навчання у вищій школі – проблеми і перспективи (INCEL08): Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 13-15 травня 2008 р. – 1 електронний опт. диск (CD-ROM): цв; 12 см. – Систем. вимоги: Windows 95/9/ME/NT4/2000/xp. Acrobat Reader. – Заголовок з титул. екрана.
3. Шуневич Б. Методичне забезпечення для практичних занять з дисципліни «Теорія і практика дистанційного навчання» // Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні: Збірник матеріалів V міжвузівської науково-технічної конференції науково-педагогічних працівників, м. Львів, 15 березня – 31 квітня 2010 року. – Львів: Вид. відділ Інституту підприємництва і прогресивних технологій, 2010. – С. 303-304.
4. Шуневич Б. Теоретичні основи дистанційного навчання. Навч. посібник. – Львів: Вид-во НУЛП, 2009. – 200 с.
5. Віртуальний університет: Навч.-метод. посібник / М. Козяр, О. Зачко, Т. Рак. – Львів: Львів. Держ. ун-т безпеки життєдіяльності, 2009. – 168 с.

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

*Канд. техн. наук М.О. Янчева, канд. техн. наук В.А. Большакова,
ст. викладач О.Б. Дроменко*

*Харківський Державний університет харчування та торгівлі,
м. Харків, Україна*

Перехід людства від індустріальних до науково-інформаційних технологій, суттєві перетворення суспільного життя сприяють змінам і у системі освіти щодо формування особистості майбутнього фахівця, здатного самостійно і вільно орієнтуватися в інноваційній діяльності.

Умовами здійснення інноваційної діяльності є готовність суб'єкту до осмислення, розуміння і на цьому підґрунті – до реалізації даної діяльності. Таким чином, організація цілеспрямованого процесу професійного становлення суб'єкту (у нашому випадку студента) – є першорядною задачею.

Перехід освітнього процесу в вузах на ступеневу систему (бакалавріат – магістратура) викликає необхідність впровадження заходів по забезпеченню якості підготовки спеціалістів. Особливо важливим при цьому постає питання підготовки як педагога та і студента до інноваційної діяльності.

Сучасний педагог є одним з основних носіїв якості освіти і тому розвиток творчого потенціалу його особистості – ключова умова забезпечення готовності до роботи в умовах змін. Важливим моментом в процесі професійного становлення як команди, так і кожного педагога є формування загальних уявлень про етапи інноваційної діяльності та колективне програмування діяльності.

В ході аналізу теоретичних підходів до проблеми професійного становлення педагога, орієнтованого на інноваційну діяльність, нами виділено ряд факторів, необхідних для успішного здійснення даного процесу, а саме:

- його супроводження повинно здійснюватися на основі компетентного підходу;

- процес повинен бути безперервним, в зв'язку з тим, що становлення інноваційної практики – це процес, що постійно змінюється;

- професійне становлення проходить за рахунок постійної участі педагога в інноваційній діяльності і спеціально організованих рефлексивно-аналітичних, проектувальних і освітніх процесах;

- доцільно організовувати супровід професійного становлення педагога на основі рішення різномірних задач, які присутні даному виду діяльності.

Суть процесу професійного становлення педагога, що займається інноваційною діяльністю, полягає в розв'язанні індивідуальних освітніх дефіцитів, що виникають в процесі професійного становлення.

Необхідно зауважити, що кожен має певні освітні дефіцити та має потребу в індивідуальному і методичному супроводженні процесу професійного становлення. Тому професійне удосконалення роботи педагога передбачає індивідуалізацію освітньої мети і програми, а саме вибір кожним педагогом змісту, форм, і методів навчання, способів та послідовності освоєння даного змісту. Одним з найбільш дієвих засобів організації даного процесу є індивідуальні програми стажування педагогів, що складаються з освітніх задач і програм діяльності з їх реалізації, направлених на подолання індивідуальних освітніх дефіцитів педагога.

Процес професійного становлення передбачає зміну діяльності педагога в процесі безперервної професійної освіти, виконання професійної діяльності за рахунок особистої активності.

Науково-дослідна та інноваційна робота студентів є невід'ємною частиною підготовки висококваліфікованих спеціалістів в Харківському державному університеті харчування та торгівлі та нерозривною складовою єдиного процесу: навчально-виховного і науково-інноваційного. Студент набуває навичок теоретичного осмислення своєї професійної діяльності, самостійності суджень, вміння концентруватися, постійно збагачувати власний багаж знань, мати багатосторонній погляд на проблеми, що виникають.